

Warszawa, dnia 23 marca 2018 r.

Poz. 605

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 27 lutego 2018 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. poz. 565), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. poz. 1709).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. poz. 1709), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Zdrowia: *Ł. Szumowski*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia
z dnia 27 lutego 2018 r. (poz. 605)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 13 kwietnia 2006 r.

w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości

Na podstawie art. 36 ust. 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1056) zarządza się, co następuje:

§ 1.²⁾ Oceny właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i klimatu dokonuje się na podstawie udokumentowanych badań przeprowadzonych w okresie 24 miesięcy przed złożeniem wniosku o potwierdzenie właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu.

§ 2. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych wód i gazów leczniczych określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych peloidów określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Zakres badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych klimatu, w tym oceny stanu sanitarnego powietrza, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Kryteria oceny właściwości leczniczych wód i gazów, peloidów i klimatu oraz ich przydatności do celów leczniczych określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Wzór świadectwa potwierdzającego właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i klimatu określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia³⁾.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. poz. 95).

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. poz. 1709), które weszło w życie z dniem 1 listopada 2016 r.

³⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 11 maja 2006 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra
Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r.

Załącznik nr 1

**ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH WÓD
I GAZÓW LECZNICZYCH**

1. Badanie właściwości fizycznych i fizykochemicznych:

- 1) odczyn wody;
- 2) temperatura wody;
- 3) potencjał redox;
- 4) przewodność elektrolityczna właściwa mierzona na wypływie wody z ujęcia;
- 5) absorbancja wody przy $\lambda = 254$ nm i $\lambda = 436$ nm;
- 6) całkowita aktywność promieniotwórcza α i β , ^{226}Ra , ^{222}Rn .

2. Badanie składników mineralnych zdysocjowanych:

- 1) kationy: amonu, sodu, potasu, wapnia, magnezu, manganu, żelaza, litu, baru, strontu, miedzi, cynku, niklu, kadmu, ołowiu, chromu, selenu, arsenu, glinu, antymonu, kobaltu i rtęci;
- 2) aniony: fluorkowy, chlorkowy, bromkowy, jodkowy, siarczanowy, wodorowęglanowy, azotanowy (III i V), fosforanowy, siarczkowy, cyjankowy.

3. Badanie składników mineralnych niezdisocjowanych: związki boru i krzemu.

4. Badanie składników gazowych:

- 1) dwutlenek węgla;
- 2) siarkowodór;
- 3) radon.

5. Badanie substancji organicznych potencjalnie szkodliwych dla zdrowia i wskaźników zanieczyszczenia:

- 1) fenole;
- 2) wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA);
- 3) substancje powierzchniowo czynne (anionowe);
- 4) pestycydy.

6. Badanie wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego:

- 1) bakterie grupy coli;
- 2) bakterie coli typu kałowego;
- 3) *Pseudomonas aeruginosa*;
- 4) *Streptococcus faecalis*;
- 5) *Clostridia* redukujące siarczyny;
- 6) ogólna liczba bakterii wyhodowanych na agarze w 1 dm³ wody w temperaturach +22°C/74 h oraz +37°C/24 h.

ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH PELOIDÓW

1. Badanie właściwości fizykochemicznych:

- 1) barwa;
- 2) konsystencja;
- 3) zapach;
- 4) stopień humifikacji;
- 5) zawartość wody;
- 6) odczyn (pH) wyciągu wodnego;
- 7) chłonność wody;
- 8) objętość sedymentacyjna.

2. Badanie zawartości składników:

- 1) nieorganicznych (ogółem), nierozpuszczalnych w 10% kwasie solnym (krzemionka);
- 2) organicznych (ogółem) oraz kwasów humusowych, bitumin, pektyn, białek i węglowodanów.

3. Badanie wskaźników zanieczyszczenia mikrobiologicznego:

- 1) bakterie grupy coli typu kałowego;
- 2) *Pseudomonas aeruginosa*;
- 3) *Staphylococcus aureus*;
- 4) *Enterobacteriaceae*;
- 5) *Candida albicans*.

ZAKRES BADAŃ NIEZBĘDNYCH DO USTALENIA WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH KLIMATU,
W TYM OCENY STANU SANITARNEGO POWIETRZA

1. Określenie warunków klimatycznych poprzez elementy klimatu, do których należą:

- 1) temperatura powietrza;
- 2) usłonecznienie;
- 3) zachmurzenie;
- 4) wilgotność względna powietrza;
- 5) ciśnienie atmosferyczne i ciśnienie pary wodnej;
- 6) wiatry – siła i kierunek;
- 7) opady atmosferyczne;
- 8) zjawiska atmosferyczne: mgła, burze, wiatr fenowy i halny, pokrywa śnieżna, gołoledź.

Przy określaniu klimatu uwzględniane są trzy kategorie danych statystycznych: przeciętnego stanu albo przeciętnej sumy rocznej elementów klimatu, ich wahań oraz wartości największych odchyień od stanu przeciętnego (absolutne maksimum, absolutne minimum).

2.⁴⁾ Określenie zanieczyszczenia powietrza poprzez ocenę jakości powietrza, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 86 ust. 1 i 2 oraz art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm.⁵⁾).

3.⁴⁾ Określenie poziomu hałasu zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

4.⁴⁾ Określenie poziomów pól elektromagnetycznych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 785, 898, 1089, 1529, 1566, 1888, 1999, 2056, 2180 i 2290 oraz z 2018 r. poz. 9, 88 i 534.

**KRYTERIA OCENY WŁAŚCIWOŚCI LECZNICZYCH WÓD I GAZÓW, PELOIDÓW I KLIMATU
ORAZ ICH PRZYDATNOŚCI DO CELÓW LECZNICZYCH**

I. Kryteria oceny leczniczych właściwości wód podziemnych

1. Klasyfikacja fizykochemiczna wód podziemnych, które mogą być uznane za lecznicze

Na podstawie składu chemicznego wody i jej właściwości oznaczonych według zakresu podanego w załączniku nr 1 do rozporządzenia ust. 1–4 wody podziemne klasyfikuje się następująco:

- 1) wody mineralne – wody zawierające w 1 dm³ co najmniej 1000 mg rozpuszczonych składników, w tym w szczególności: chlorki, siarczany i wodorowęglany sodu, wapnia i magnezu, występujące w poszczególnych wodach w różnych stosunkach ilościowych.

W charakterystyce wody mineralnej podaje się procentową zawartość ogółu składników stałych, rozpuszczonych w danej wodzie oraz nazwy anionów i kationów, których udział ilościowy w przeliczeniu na miligramorównoważniki (meq) w 1 dm³ wody przekracza 20%, w kolejności malejących stężeń;

- 2) wody swoiste (słabo zmineralizowane) – wody zawierające w dm³ poniżej 1000 mg rozpuszczonych składników stałych, w tym jeden lub więcej składników leczniczych swoistych, w podanych lub wyższych stężeniach:

- a) 1 mg jodków – woda jodkowa,
- b) 1 mg siarczków lub innych związków siarki (II) – woda siarczkowa,
- c) 2 mg fluorków – woda fluorkowa,
- d) 10 mg żelaza (II) – woda żelazista,
- e) 70 mg kwasu metakrzemowego – woda krzemowa,
- f) 1000 mg niezwiązanego dwutlenku węgla – szczawa,
- g) 250–999 mg niezwiązanego dwutlenku węgla – woda kwasowęglowa lub
- h) wykazująca na wypływie z ujęcia temperaturę co najmniej 20°C – woda termalna,
- i) wykazująca aktywność promieniotwórczą co najmniej 74 Bg/dm³ – woda radonowa.

W charakterystyce wody swoistej wymienia się zawarte w niej składniki swoiste w porządku malejących stężeń;

- 3) wody mineralne swoiste – wody mineralne zawierające jeden lub więcej składników swoistych wymienionych w pkt 2.

W charakterystyce wody mineralnej swoistej podaje się procentową zawartość rozpuszczonych składników mineralnych, nazwy anionów i kationów, których udział ilościowy w przeliczeniu na miligramorównoważniki (meq) w 1 dm³ wody przekracza 20%, oraz nazwę związaną z charakterystycznymi dla danej wody składnikami swoistymi, w porządku malejących stężeń.

2. Wymagania organoleptyczne i fizykochemiczne

Lp.	Rodzaj właściwości	Jednostka miary	Wymagania dla wód leczniczych przeznaczonych do		
			kuracji pitnych	inhalacji	kąpieli, płukania
1	Barwa (Pt)	mg/dm ³	poniżej 5 ¹⁾	poniżej 5 ¹⁾	-
2	Mętność	mg/dm ³	poniżej 5 ¹⁾	0 ¹⁾	poniżej 10 ¹⁾
3	Zapach		naturalny – swoisty, zależny od składników mineralnych		
4	Odczyn (pH)		zależny od składu chemicznego wody	-	-

Uwaga: znak „-” oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

¹⁾ Wielkość dotyczy wody na stanowisku zabiegowym.

3. Najwyższe dopuszczalne stężenia składników niepożądanych w nadmiernych stężeniach oraz toksycznych

Lp.	Nazwa składnika	Jednostka stężenia	Najwyższe dopuszczalne stężenie w wodzie przeznaczonej do		
			kuracji pitnych	inhalacji	użytku zewnętrznego
1	antymon	mg/dm ³	0,01	0,01	-
2	azotany (III)	mg/dm ³	0,02	0,02	0,2
3	azotany (V)	mg/dm ³	10,00	10,0	20,0
4	arsen (III + V)	mg/dm ³	0,05 ^{x)}	0,1 ^{x)}	-
5	bar	mg/dm ³	1,0 ^{x)}	10,0 ^{x)}	-
6	bor	mg/dm ³	5,0 ^{x)}	30,0 ^{x)}	-
7	cyjanki	mg/dm ³	0,01	0,01	0,01
8	chrom (ogólny)	mg/dm ³	0,01	0,01	-
9	glin	mg/dm ³	0,1	0,1	-
10	kadm	mg/dm ³	0,003	0,003	-
11	nikiel	mg/dm ³	0,03	0,03	-
12	ołów	mg/dm ³	0,01	0,01	-
13	rtęć	mg/dm ³	0,001	0,001	-
14	fenole	mg/dm ³	0,002	0,002	0,002
15	substancje powierzchniowo czynne (anionowe)	nie występują	-	-	-
16	pestycydy	nie występują	-	-	-
17	WWA (suma)	ng/dm ³	100	100	100
	w tym benzo(a)piren	ng/dm ³	10	10	10

Uwaga: znak „-” oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

^{x)} Wymagania dotyczą stosowania kuracji powyżej 1 miesiąca.

4. Wymagania mikrobiologiczne

Lp.	Rodzaj i liczba bakterii	Wymagania dla wody przeznaczonej do		
		kuracji pitnych	inhalacji	kąpieli, płukania jam ciała
1	Bakterie grupy coli w 0,25 dm ³	0	0	0
2	Bakterie grupy coli typu kałowego w 0,25 dm ³	0	0	0
3	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> w 0,25 dm ³	0	0	0
4	<i>Streptococcus faecalis</i> w 0,25 dm ³	0	0	0
5	<i>Clostridia</i> redukujące siarczyny w 0,050 dm ³	0	0	-
6	Bakterie wyhodowane na agarze z 0,001 dm ³ wody:			
		1. w temp. ±37°C po 24 h	20	20
	2. w temp. +22°C po 72 h	100	100	-
7	Bakterie z grupy <i>Legionella</i> w 1 dm ³ wody	0	0	100

Uwaga: znak „-” oznacza, że wymagań w tym zakresie się nie określa.

II. Kryteria oceny leczniczych właściwości peloidów

Peloidem o właściwościach leczniczych jest surowiec pochodzący z nieodwodnionego złoża torfowego o udokumentowanych zasobach i stopniu humifikacji masy roślinnej powyżej 30%. Peloidy różnicuje się na surowiec typu wysokiego, przejściowego i niskiego z uwzględnieniem kryteriów podanych w tabeli 1.

Za peloid leczniczy zostaje uznany peloid spełniający wymagania fizykochemiczne i mikrobiologiczne przedstawione w tabelach 1 i 2.

1. Wymagania ogólne i fizykochemiczne peloidów

Tabela 1

Typ peloidu	Wilgotność %	Zdolność chłonięcia wody g H ₂ O/1 g s.m.	Objętość sedymentacyjna ml/1 g s.m.	Odczyn pH	Zawartość składników w suchej masie %	
					organiczne	nieorganiczne
					co najmniej	nie więcej niż
wysoki	80	13	25	3–5	95	5
przejściowy	75	13	20	3–5	90	10
niski	73	7	11	5–9	75	25
niski zamulony	70	7	10	5–9	50	50*)

*) Części nierozpuszczonych w kwasie solnym (krzemionki) poniżej 10%.

2. Wymagania mikrobiologiczne dla peloidów

Tabela 2

Lp.	Rodzaj wskaźnika mikrobiologicznego	Dopuszczalna liczba bakterii wyhodowanych w próbce 1 g peloidu o naturalnej wilgotności, przeznaczonej do	
		kąpieli, okładów, zawijań	zabiegów specjalnych
1	Bakterie grupy coli	100	20
2	Bakterie coli typu kałowego	10	0
3	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	10	0
4	<i>Staphylococcus aureus</i>	0	0
5	<i>Candida albicans</i>	10	0
6	<i>Clostridium perfringens</i>	1	0

III. Kryteria oceny właściwości leczniczych klimatu i stanu sanitarnego powietrza

1. Parametry klimatu o właściwościach leczniczych:

- 1) liczba godzin ze słońcem w roku co najmniej 1500;
- 2) liczba dni z opadem ($\geq 0,1$ mm) w roku nie więcej niż 183;
- 3) liczba dni z mgłą w okresie od października do marca nie więcej niż 50, a od kwietnia do września nie więcej niż 15.

2. Klimat o właściwościach leczniczych nie powinien mieć cech stanowiących bodźce niekorzystne dla organizmu ludzkiego:

- 1) częste występowanie dni parnych (ciśnienie pary wodnej $\geq 18,8$ hPa);
- 2) zbyt mała (poniżej 55%) lub zbyt duża (powyżej 86%) wilgotność względna powietrza;
- 3) częste występowanie dni charakterystycznych termicznie: dni gorące ($t_{\max} \geq 25,0^{\circ}\text{C}$), dni upalne ($t_{\max} \geq 30,0^{\circ}\text{C}$), dni mroźne ($t_{\min} \geq -10,0^{\circ}\text{C}$), dni bardzo mroźne ($t_{\max} < -10^{\circ}\text{C}$);
- 4) długie okresy pogody pochmurnej (zachmurzenie 100%);
- 5) zbyt małe przewietrzanie terenu (duża liczba dni z ciszą i bardzo małą prędkością wiatru, poniżej 2 m/s);
- 6) częste występowanie dni z dużą prędkością wiatru, dni z ciszą i małą prędkością wiatru, poniżej 8 m/s;
- 7) częste zmiany pogody (ponad 50% dni w miesiącu);
- 8) częste występowanie burz i wiatru halnego;
- 9) duże kontrasty dobowe temperatury i wilgotności powietrza związane z zastoiskami chłodnego powietrza i inwersjami temperatury;
- 10) częste pojawianie się wysokich i niskich wartości temperatury odczuwalnej.

3.⁶⁾ Ocena właściwości leczniczych klimatu obejmuje kryteria jakości powietrza, ochrony przed hałasem i ochrony przed polami elektromagnetycznymi, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie:

- 1) art. 86 ust. 1 i 2 oraz art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- 2) art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- 3) art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.
4. (uchylony).⁷⁾
5. (uchylony).⁷⁾

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

⁷⁾ Przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2.

.....
(nazwa instytucji wydającej świadectwo)

.....
(adres)

WZÓR

**ŚWIADECTWO
potwierdzające właściwości lecznicze naturalnych surowców leczniczych i klimatu**

A. Naturalne surowce lecznicze (woda/peloidy)

Stwierdza się, że
(nazwa surowca leczniczego)

pochodzący ze złoża zlokalizowanego w
(nazwa i lokalizacja uzdrowiska lub miejscowości ubiegającej się o status uzdrowiska)

zlokalizowanego w
(nazwa i lokalizacja złoża/ujęcia)

następującej wielkości:
(udokumentowane zasoby)

ma następujące właściwości lecznicze:
(charakterystyka właściwości leczniczych wody/peloidu)

i może być wykorzystywany w lecznictwie uzdrowiskowym do
(wskazania do zastosowania w lecznictwie uzdrowiskowym)

B. Klimat

Stwierdza się, że
(nazwa i lokalizacja uzdrowiska lub miejscowości ubiegającej się o status uzdrowiska)

charakteryzuje się parametrami sanitarnymi powietrza

warunkami bioklimatycznymi

ma następujące właściwości lecznicze:
(charakterystyka właściwości leczniczych klimatu)

i może być wykorzystywany w lecznictwie uzdrowiskowym do
(wskazania do zastosowania w lecznictwie uzdrowiskowym)

.....
(data)

.....
(podpis)

